

УДК 81'373.46

Підгорна А. Б.

канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ЗНАКОВІСТЬ ГРАФІЧНОГО НАПОВНЕННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

Для дослідників, які регулярно мають справу з науковими текстами – їх дослідженням чи складанням, не виникає питань щодо вагомості їх належного графічного оформлення. Графічні вимоги є не просто вимогами наукових видань до публікацій, їх дотримання уможливорює реалізацію принципово важливих для наукового дискурсу ознак – інформативності, ясності, точності, стислості та емоційної нейтральності.

Перш за все, поглянемо на візуально очевидні речі – безпосереднє розташування тексту, порядок подачі інформації та локація на сторінці. Очікуваним у будь-якій статті чи тезах є подача справа чи зліва інформації про автора тексту, посаду, місце роботи. Далі зазвичай подається назва роботи, яка розташовується посередині і додатково виділяється напівжирним шрифтом та/або більшим розміром літер. Таким чином, лише завдяки розташуванню та виділенню шрифтом уможливорюється акцент на концептуально важливій інформації – заголовку, який є інформаційно насиченим елементом завдяки компактній подачі основної ідеї наукового доробку. Звичайно більш об'ємні роботи (дисертаційні чи кваліфікаційні дослідження, монографії тощо) мають трохи іншу репрезентацію цих даних, але в будь-якому разі деталі про автора та назву розташовують на початку та графічно й локаційно виділяють.

Так само очікуваними є стандартні елементи в кінці більшості наукових робіт – бібліографія, додатки, кінцеві примітки. Ці елементи мають підзаголовки, що виділяються графічно шрифтом та місцезнаходженням на сторінці. Часто наукові статті містять підзаголовки до структурних елементів, які також виокремлюються графічно (найчастіше напівжирним шрифтом), що сигналізує реципієнтам про зміст кожного окремого компоненту і, таким чином, допомагає зекономити час на пошук необхідної інформації.

До інших графічних елементів, що активно використовуються в науковому дискурсі, можна віднести формули, таблиці, рисунки, діаграми

тощо. Перш за все, ці елементи сприяють стислості викладу результатів досліджень і допомагають акцентувати увагу на головному без жодної втрати інформативності. Окрім того, ці візуальні компоненти часто можна розглядати як засоби емпізи, адже вони підкреслюють основні ідеї, наголошують на їх вагомості, але водночас не застосовують засобів емоційного забарвлення, що є важливим для наукового дискурсу, який має залишатися емоційно нейтральним.

Так само, як засоби візуального акценту впродовж тексту, слід відмітити виділення окремих елементів речення напівжирним шрифтом, підкресленням або курсивом. Напівжирний шрифт чи підкреслення найчастіше є заміною інтонаційних засобів у письмовому дискурсі. Вони застосовуються для виділення ключових понять чи важливих результатів. Отже, без використання емоційно забарвлених одиниць автори за допомогою графіки роблять потрібний акцент, зберігаючи при цьому стилістичну нейтральність. Курсив, у свою чергу, часто задіюють (зокрема у філологічних дослідженнях) для виділення прикладів, які наводить автор для ілюстрації та підтвердження своїх тез. Реципієнт, завдяки подачі тексту курсивом, розуміє, яку саме функцію виконують певні елементи, що полегшує сприйняття і сприяє концептуальній ясності.

Ще одним безсумнівно важливим і помітним візуальним моментом наукового тексту є подання посилань. Залежно від вимог видання або до конкретного наукового жанру, вони подаються або у квадратних, або у круглих дужках. Але в обох випадках має місце певне графічне оформлення, яке виділяє їх з-поміж основного тексту. До того ж наповнення цих посилань, хоч і може різнитися – бути цифровим або іменним, із вказівкою року або без, але для досвідченого науковця всі ці варіанти є достатньо інформативними, адже за цими позначками (знаками) прихована потрібна інформація. І це знову про інформативність, стислість, точність та ясність наукового викладу.

Як можна побачити з окреслених вище тез, графічні засоби та графічне наповнення наукового тексту має певну знаковість, яка є важливим і невід'ємним компонентом наукового дискурсу, адже уможливорює збереження інформативності у повному обсязі, включаючи й компонент емпізи та виділення найголовнішого, але при цьому автор не вдається до збільшення емоційності подачі чи застосування зайвих одиниць, які б відволікали б увагу від основного повідомлення. Окрім того, знаковість цих графічних компонентів полягає ще в тому, що в багатьох випадках розташування тексту на сторінці, порядок подачі елементів та їх графічне оформлення говорять реципієнту майже миттєво, яку саме інформацію він отримає у цьому структурному елементі тексту.